

Rett skal være rett. Også på fotballbanen. Det er ingenting sjarmerende ved dommertabber.

■ KOMMENTAR, **ANDERS PAMER**, SIDE 14-15

Bergens Tidende

UKE 42 - NR. 293 - 2021 - 154. ÅRGANG

LØSSALG KR 40

SØNDAG

24. OKTOBER

Mohn-millioner til treningselskap

■ NYHETER SIDE 6

Fæle historier fra interneringssentre

■ UTLAND SIDE 12-13

Bli med på tur inn i de dype skoger

■ NYHETER SIDE 8-9

Han skal gå på ski alene til Sydpolen

■ SPORT SIDE 16-17

Fant økt dødelighet for schizofrenipasienter som kutter ut medisinene

FRED IVAR UTSI/ KLEMTSEN

Stipendiat Maria Fagerbakke Strømme har lest igjennom medikamentjournalene til nesten 800 mennesker med diagnosen schizofreni. Ifølge hennes studie har pasientene i periodene de lot være å ta medisiner, mer enn dobbelt så høy risiko for å dø. ■ NYHETER SIDE 2-3

Nytt kjøkken på én dag!

20 ÅR I NORGE

Jan-Erik Skaar
Ansvarlig selger

NYTT KJØKKEN?
BYTT DØRER & SKUFFER!
- få moderne fulldempende dør- og skuffesystemer

Vi tilbyr dere en gratis befaring der vi kan gi dere et prisoverslag over hva kjøkkenet vil koste ferdig montert.

RING MEG PÅ TLF.
55 25 71 01
97 05 31 60
så kan jeg fortelle mer.

HerjedalsKjøkken
www.herjedalskjokken.no

Stipendiat Maria Fagerbakke Strømme har gjort banebrytende forskning på pasienter med schizofreni.

Ny studie: Økt risiko for å dø for schizofrenipasienter som kutter ut medisinene

Når mennesker med schizofreni kutter ut medisiner, har de dobbelt så høy risiko for å dø, viser stor pasientstudie fra Helse Bergen.

Kari Pedersen
kari.pedersen@bt.no

Fred Ivar Utsi Klemetsen (foto)
fred.klemetsen@bt.no

Over et år har stipendiat Maria Fagerbakke Strømme i Helse Bergen brukt på å lese gjennom medikamentjournalene til nesten 800 mennesker med diagnosen schizofreni.

Resultatet er blitt den første store norske undersøkelsen av sammenhengen mellom død og bruk av antipsykotiske legemidler.

Resultatene er tydelige og går til kjernen i debatten om medisinfri behandling: I de periodene

pasientene lot være å ta medisiner, hadde de mer enn dobbelt så høy risiko for å dø.

– Vi identifiserer viktige risikofaktorer. Dette bør pasienter og pårørende vite når de diskuterer om det riktig å ta medisiner eller ikke, sier Strømme.

Samtlige pasienter

Studien omfatter samtlige pasienter med diagnosen schizofreni som ble skrevet ut fra akuttmotaket ved Sandviken sykehus fra

”

Jeg skal være forsiktig med å mene for mye om medisinfri behandling, men mener det viktig at både pasienter og helsepersonell kjenner til sammenhengen vi har funnet.

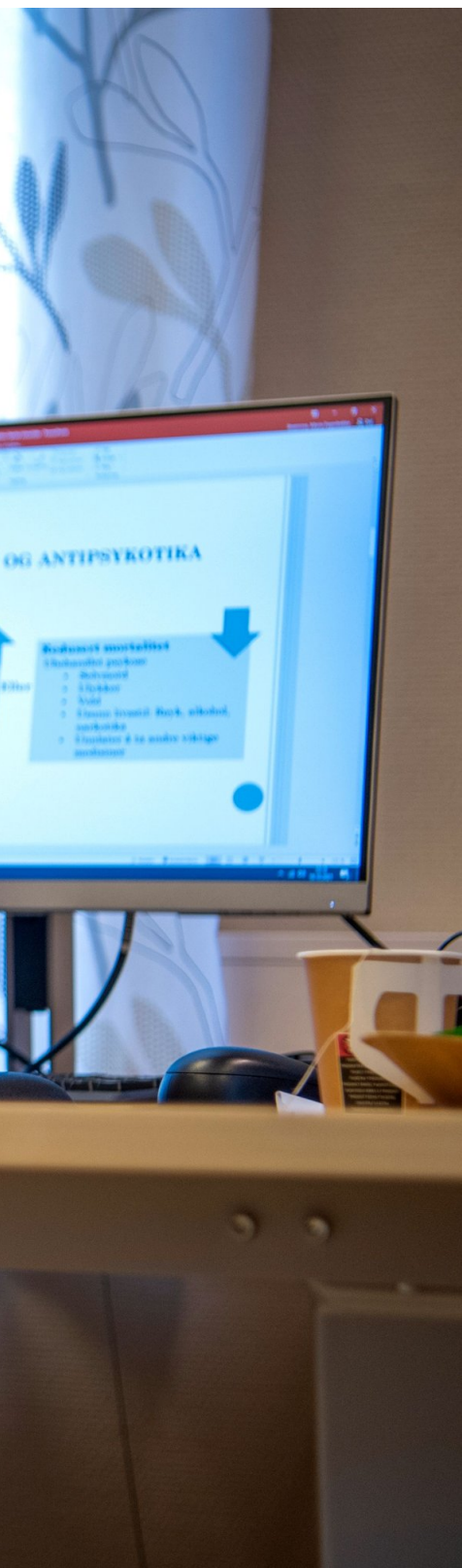
Maria Fagerbakke Strømme

2005 til 2014. Pasientene er fulgt i inntil ti år.

I løpet av disse årene døde nesten ti prosent av dem.

– Typisk for denne pasientgruppen er at de i perioder kutter ut medisiner. I disse periodene har de altså mer enn dobbelt så stor risiko for å miste livet, sier Strømme.

• Nær 60 prosent døde av naturlige årsaker som hjerte og karsykdom, lungeproblemer eller kreft.

FAKTA

Schizofreni

- Alvorlig psykisk lidelse som preges av hallusinasjoner og vrangforestillinger.
- Livstidsrisikoen for å utvikle schizofreni er rundt én prosent.
- Hyppigere hos menn enn hos kvinner. Flertallet blir syke før 30-årsalder.
- Psykotiske lidelser som schizofreni behandles med antipsykotiske legemidler.

Risikofaktorer for død

I forskningsartikkelen er det listet en lang rekke faktorer som ga høyere eller lavere risiko for død. Under 1 er lavere, over 1 er høyere:

- Kvinne: 0,5*
 - Uten antipsykotiske medisiner: 2,15
 - Innleggelse: 1,37*
 - Stort alkoholintak: 0,87*
 - Stort forbruk av illegale rusmidler: 1,99*
 - Beroligende legemidler: 1,27*
 - Antidepressiver: 0,59*
- * Ingen sikker statistisk sammenheng påvist

trening og musikkterapi.

– Har funnene dine gjort deg skeptisk til medisinfri behandling?

– Jeg skal være forsiktig med å mene for mye om medisinfri behandling, men mener det viktig at både pasienter og helsepersonell kjenner til sammenhengen vi har funnet.

– Nedtrappes forsvarlig

Organisasjonen Mental Helse har jobbet for medisinfri behandling. Landsleder Jill Arild har sett studien fra Helse Bergen.

Hun skriver i en e-post at studien er gjort på mennesker med en alvorlig psykisk lidelse og at man ut fra den ikke kan konkludere at medisinfri behandling ikke virker og at alle som har en psykisk lidelse ikke bør kutte ut medisiner.

– Ønsker man å slutte med medisiner er det svært viktig at

det nedtrappes på en forsvarlig måte. Spesielt for dem med de alvorligste lidelsene, skriver hun.

– Tør ikke kutte

– Jeg tør rett og slett ikke ta sjansen på å kutte ut medisiner, sier en 53 år gammel bergenskvinn til BT.

For syv år siden fikk hun vrangforestillinger og ble til slutt tvangsinnlagt. Til sammen et år var kvinnen pasient på Sandviken sykehus og Kronstad DPS og fikk diagnosen paranoid psykose.

Kvinnen var overbevist om at gitte personer ville ta livet av henne. En var kollega. Derfor sluttet hun på et tidspunkt å gå på jobb.

– Var ikke det skremmende å kjenne seg truet på livet?

– Jeg var overbevist om at Gud beskyttet meg og var ikke redd.

Etter avsluttet behandling på sykehuset har hun ikke hatt nye psykotiske episoder og mener medisineringen er å takke for det.

– Min mor har også vært psykotisk. Hun prøvde gjentatte ganger å kutte ut medisiner, men endte med å bli syk på nytt.

Ble spurt om graviditet

Medisinerne har bivirkninger også for henne.

– Jeg har lagt på meg og midjemålet har økt. Så mye at jeg tidligere fikk spørsmål om jeg var gravid. Det var ikke så kjekt.

Hun har også ufrivillig tripping i beina, har slitt med fatigue, kjenner seg stiv i muskulaturen og er kveldstrøtt.

– Det siste er ikke så farlig. Da går jeg bare og legger meg.

Kvinnen er nå tilbake i jobb, men er 50 prosent ufør.

– Jeg er veldig glad for å kunne arbeide, avslutter hun.

– Ikke overraskende

Maria Fagerbakke Strømme fortsetter å forske på medisinbruken til pasientene med schizofreni.

Neste artikkel handler om bruken av antipsykotiske legemidler og tilbakefall. Artikkelen er ennå ikke publisert, så hun er tilbakeholden med tall.

– Men jeg kan si at det er en veldig sterk sammenheng mellom å kutte legemidler og få tilbakefall. Det er ikke overraskende, sier hun.

Jill Arild i Mental Helse mener studien fra Helse Bergen ikke kan brukes som argument mot medisinfri behandling.

MENTAL HELSE

30 bebuarar redde seg ut av bustadblokka på Lone i Arna.

2211-TIPSAR (ARKIV)

Har funne årsaka til at brannen spreidde seg så raskt

Balkongar av tre, utan sprinklaranlegg, bidrog til den eksplosive brannen i bustadblokka i Lonemarka.

Målfrid Bordvik
malfrid.bordvik@bt.no

Denne veka presenterte brannvesenet sine førebelse konklusjonar om brannen i Lonemarka, melder NRK.

Det var natt til laurdag 7. august at det braut ut storbrann i den kommunale bustadblokka i Arna. Leilegheitene blei slukt av flamma i løpet av kort tid, men alle 30 bebuarane klarte å redde seg ut.

Alle dei 30 vanskelegstilte bebuarane kom seg ut før brannvesenet var framme.

På balkongsida

Brannvesenet trur brannen starta utvendig på balkongsida i første etasje. Dei meiner utforminga av balkongane var avgjerande for den raske spreinga.

– Dersom balkongane hadde blitt utført i material med betre brannhemmande kvalitetar ville kanskje brannen ha utvikla seg seinare, uttalte avdelingsleiar Janicke Larsen ved førebyggjande avdeling i Bergen brannvesenet på seminaret, ifølgje NRK.

Tørke og vind

I ein e-post til BT skriv Larsen at det var fleire samanfallande faktorar som bidrog til den kraftige brannutviklinga.

Knusktørr vegetasjon, vind, trekledning, mangel på sprinklaranlegg og låge skiljevoggar mellom balkongane medverka også, ifølgje evalueringa.

– Vi meiner at andre løysingar på altanane, som sprinkling og bruk av mindre brennbart materiale, ville kunne bidrege til anten sløkking av brannen eller i alle fall til ei saktare spreing, skriv Larsen.

Ho understrekar at brannvesenet pr. no ikkje veit sikkert om det var her brannen starta. Dei håper politiet sine undersøkingar vil gje fleire svar.

Etterforskar framleis

Også forskingssenteret FRIC granskar brannen.

– Vi håper at FRIC og politiet sine funn vil kunne gje betre svar på dette, slik at vi på mest mogeleg måte kan jobbe førebyggjande for å redusere sjansen for at noko slikt skjer igjen, uttalar Larsen.

Den endelege rapporten frå brannvesenet er venta om kort tid, ifølgje Larsen. Politiet etterforskar framleis saka, der tre personar har status som mistenkte.

FRIC- rapporten er venta ved årsskiftet.

Pågrepet for seksuell handling med barn

BERGEN: En mann i 20-årene ble natt til lørdag pågrepet av politiet på en fest i en av Bergens omegnskommuner. Mannen er siktet for seksuell handling med barn under 16 år. Det var BA som omtalte saken først. Politijurist i Vest politidistrikt, Eli Andrea Skaar, sier til BT at den fornærmede jenten skal ha varslet andre på festen, som igjen varslet politiet. Pågripelsen skal ha skjedd uten dramatikk. Politiet har gjort undersøkelser på stedet og avhørt vitner. Den siktede mannen er i politiets varetekt, mens den fornærmede jenten ifølge Skaar blir tatt hånd om av foresatte.

- De øvrige omkom av overdoser, begikk selvmord eller mistet livet i ulykker.
- De som døde var i gjennomsnitt bare 51 år gamle.

– Hvordan forklarer du at flere døde også av naturlige årsaker i medisinfrie perioder?

– Vi tror medisinerne hjelper pasientene til faste rammer i livet. I en ny forskningsartikkel er det vist at når pasientene kutter ut tablettene mot psykose, slutter de også å ta andre viktige legemidler.

Pålagt medisinfritt alternativ

Antipsykotiske medisiner har bivirkninger. Pasientene legger på seg og kan få både diabetes og hjerte og karsykdommer.

For pasientorganisasjoner har det i årevis vært et krav å få et medisinfritt behandlingstilbud, og under helseminister Bent Høie (H) kom gjennomslaget. Norske sykehus er nå pålagt å ha et medisinfritt alternativ.

Sykehusene skal hjelpe pasienter som ønsker å trappe ned medisinbruken. Behandlingen består gjerne av gruppeterapi,